

Ο Γοργοπόταμος της αλήθειας

του Γιάννη Νικολόπουλου

Με αφορμή τον θάνατο του θέμη Μαρίνου ξαναβγήκαν στην πιάτσα οι πλαστογράφοι της δεκαετίας του '40.

Μέρες γιορτών και ήταν ενδιαφέρον να παρακολουθεί κανείς τις διαδικτυακές εκδόσεις των ελληνικών εφημερίδων και άλλων ΜΜΕ, που αφιέρωναν εγκωμιαστικά και... διθυραμβικά σχόλια και άρθρα για τον θέμη Μαρίνο, έναν κατ' απονομή λοχαγό των βρετανικών, ενόπλων δυνάμεων της Μέσης Ανατολής, που αφίχθη ξανά στην Ελλάδα το φθινόπωρο του '42, με αποστολή πολύ διαφορετική από αυτήν που παρουσιάστηκε στη σχολιογραφία του θανάτου του. Είναι επίσης ενδιαφέρον το γεγονός ότι στη μεταθανάτια εξύμνηση του Μαρίνου πρωτοστάτησαν οι εφημερίδες εκείνες που τον Απρίλιο του 1941, όταν έμπαιναν τα χιτλερικά στρατεύματα στην Αθήνα απαιτούσαν από τον ελληνικό λαό να προχωρήσει στην εθελούσια «ψυχική αποστράτευση», μιας και δήθεν, ο πόλεμος είχε τελειώσει για τους Έλληνες, που κατά τον Σοφούλη θα μπορούσαν να κοιμηθούν μακαρίως έως ότου επέστρεφαν οι καλοί μας σύμμαχοι Άγγλοι για να μας ελευθερώσουν.

Με όσα έγραψαν ή αποσιώπησαν για τον Μαρίνο, είχες την αίσθηση ότι δεν έχουμε Χριστούγεννα, αλλά... Πρωταπριλιά! Αλλά ας πάρουμε τα πράγματα από την αρχή.

Οι Άγγλοι όντως επέστρεψαν αλλά δεν είχαν την πρόθεση να ελευθερώσουν κανέναν. Το αντίθετο. Οι διαδοχικές αποστολές στρατιωτικών και πολιτικών πρακτόρων, οι ρίψεις εφοδίων και κυρίως ο εφοδιασμός με λίρες των κατάλληλων προσώπων εμπιστοσύνης προκειμένου να στήσουν αντιΕΑΜικές οργανώσεις στην Αθήνα και το βουνό, γίνονταν προκειμένου να μην διαταραχθεί η επικυριαρχία που ασκούσε ο βρετανικός λέοντας στην Ελλάδα. Ο ίδιος ο ΕΔΕΣ του Ναπολέοντα Ζέρβα στήθηκε με αυτό το σκεπτικό και είναι χαρακτηριστικό ότι όταν οι Βρετανοί διαπίστωσαν τις κωλυσιεργίες του συνταγματάρχη (στρατηγός έγινε... από μόνος του!), ο οποίος

κατανάλωσε πάνω από 12.000 λίρες μόνο μέσα στους πρώτους μήνες του 1942, έχοντας κάνει το απολύτως τίποτα, ώστε να ιδρυθεί φιλοβρετανικό αντάρτικο, δεν δίστασαν να τον απειλήσουν πως θα τον κατέδιδαν στις γερμανικές αρχές και το κεφάλι του θα έπεφτε από την μία ώρα στην άλλη, αν δεν προχωρούσε στην άμεση έξοδο στο βουνό και τη στρατολόγηση ανταρτών.

Απειλούμενος από τους... συμμάχους και χρηματοδότες του, Άγγλους ο Ζέρβας εξαναγκάζεται να πάρει τα βουνά για να αποδειχθεί πολύ σύντομα ότι όχι μόνο ο ίδιος είναι παντελώς ανίκανος να στήσει αντάρτικο, αλλά και ότι η περιοχή που επιλέγει, στον Βάλτο της Ηπείρου, αποδεικνύεται άντρο προδοτών, επιτήδειων και καταφερτζήδων, που απομυζούν τις βρετανικές λίρες. Χωρίς ερείσματα στον πληθυσμό, όπως αποκτά τάχιστα ο ΕΛΑΣ στη Ρούμελη, ο Ζέρβας απομονώνεται και εξουδετερώνεται, με μια ισχυρή ομάδα υποστηρικτών, τρώγοντας, στην κυριολεξία, βελανίδια στις σπηλιές.

Το καλοκαίρι και το φθινόπωρο του 1942, τον ΕΔΕΣ θα σώσουν από την αυτοδιάλυση, οι ενέργειες του αεικίνητου Ηρακλή Πετιμεζά στην Αθήνα, το οργανωτικό πείσμα και το σθένος του Κομνηνού Πυρομάγλου στο βουνό και κυρίως, οι συνεχείς ρίψεις εφοδίων, που κάνουν οι Βρετανοί, οι οποίοι παλεύουν να στήσουν από και στο μηδέν, ένα «άλλο» αντάρτικο, απέναντι από τον ΕΛΑΣ και πλήρως ελεγχόμενο από τους ίδιους.

Στο πλαίσιο αυτό και με την εντολή της βρετανικής ομάδας ανορθόδοξου πολέμου SOE να συνδεθούν αποκλειστικά και μόνο με τον ΕΔΕΣ, καταφτάνουν οι βρετανοί σαμποτέρ που έχουν αναλάβει φαινομενικά και σε πρώτη φάση την ανατίναξη μιας σιδηροδρομικής γέφυρας ώστε να αποκοπούν οι γραμμές ανεφοδιασμού του Ρόμελ στη Βόρεια Αφρική. Αυτό είναι το στρατιωτικό σκέλος. Το πολιτικό σκέλος επαφίεται στους ώμους του κατ' άπονομή συνταγματάρχη και ελληνοσπουδαγμένου, Κρις Γούντχαουζ που έχει αναλάβει την αποστολή να δημιουργήσει τις κατάλληλες βάσεις για την μεταπολεμική διατήρηση του πολιτικο-κοινωνικού στάτους κβο στην Ελλάδα. Σε αυτή την ομάδα ανήκει και ο πρόσφατα αποβιώσας Μαρίνος.

Όταν τη νύχτα της 30ης Σεπτεμβρίου, πέφτουν οι αλεξιπτωτιστές σαμποτέρ στη Γκιώνα, με επικεφαλής τον Εντουαρντ Μάγιερς και τον Κρις Μόντακιου Γούντχαουζ, έχουν κατ' αρχάς κάνει «λάθος» στην περιοχή, καθώς βρίσκονται πολύ μακριά από τα λημέρια του Ζέρβα. Στη Γκιώνα είναι οι Βρετανοί και όχι ο ΕΛΑΣ με αρχηγό έναν κάποιο Θανάση Κλάρα ή Μιζέρια ή Άρη Βελουχιώτη, που κωλυσιεργούν ανεπίτρεπτα για στρατιωτική αποστολή που καλείται να εκπληρώσει τάχιστα ένα σαμποτάζ κεφαλαιώδους σημασίας για την έκβαση των μαχών στην έρημο. Και κωλυσιεργούν επειδή όπως παραδεχόταν μεταπολεμικά ο Μάγιερς, απαλλαγμένος από τις πλαστογραφίες και τα ψέματα των πολιτικών, ελλαδοαστικών και βρετανοαποικιοκρατικών, σκοπιμοτήτων «οι εντολές που είχαν δοθεί ήταν να βρούμε και να συνεργαστούμε με τον Ζέρβα. Μόνο αν κάτι δεν πήγαινε καλά με τον Ζέρβα θα ψάχναμε να βρούμε άλλον καπετάνιο».

Και έτσι, χάνεται ένας ολόκληρος μήνας, αν και κατά τα άλλα, οι Βρετανοί σιτίζονται και περιθάλπονται από τους Καραλιβαναίους και τον μπαρμπα-Νίκο Μπέη που ανήκουν στις δυνάμεις του ΕΑΜ της Γκιώνας.

Μόλις στις 2 Νοεμβρίου, αποφασίζει ο Γούντχαουζ να αναζητήσει τον Ζέρβα, έπειτα και από τα αλληπάλληλα μηνύματα του δικτύου επικοινωνιών «Προμηθέας ΙΙ», που πιέζει για την εκπλήρωση του σαμποτάζ, και ξεκινά ένας ποδαρόδρομος μερικών ημερών έως τις βουνοκορφές ανατολικά της Άρτας. Στις 10 Νοεμβρίου, οι δυο άνδρες συναντιούνται και ο Ζέρβας αναφωνεί «Ευάγγελος!», όταν συναντά την μεγάλη του ελπίδα για να αναπτρωθεί το πεσμένο ηθικό των ανδρών του και κυρίως η τροφοδοσία του, σε εφόδια, όπλα και λίρες – οι ΕΔΕΣίτες αντάρτες σε αντίθεση με τους ΕΛΑΣίτες μισθοδοτούνται με μία λίρα τον μήνα.

Εκεί, ο Γούντχαουζ συνειδητοποιεί ότι το ΕΔΕΣίτικο αντάρτικο είναι αναιμικό, όσο και αν μεταπολεμικά προσπάθησε να... τονώσει 'το οργανωτικό και στρατιωτικό πνεύμα του Ζέρβα, επινοώντας φανταστικούς αριθμούς και μια εντελώς πλαστή «μάχη» με τους Ιταλούς – μόλις 60 άνδρες, ελλιπέστατα εξοπλισμένοι, παρά τις λίρες και τα εφόδια, που έχουν διασκορπιστεί, καταληστευτεί

και σπαταληθεί.

Και τότε, ο Γούντχαουζ, με έναν μήνα καθυστέρηση, συνειδητοποιεί απρόθυμα ότι χωρίς τον ΕΛΑΣ, το σαμποτάζ της σιδηροδρομικής γέφυρας δεν γίνεται. Κάτι δεν πήγαινε καλά με τον Ζέρβα και χρειάζονταν και άλλους αντάρτες.

Μόνο τότε, έσπευσαν να αναζητήσουν έναν κάποιον Βελουχιώτη – όταν βρέθηκαν μπροστά σε ένα φιάσκο άνευ προηγουμένου και με το δίκτυο επικοινωνιών να περιμένει τα νέα της ανατίναξης, που δεν έρχονταν. Και εν τω μεταξύ, επειδή δεν υπήρχε καμία εμπιστοσύνη ανάμεσα στους Βρετανούς και τον Ζέρβα, η πορεία προς τη Ρούμελη χαρακτηρίζεται αποστολή για την αναζήτηση και συγκομιδή... εφοδίων από ρίψεις αεροπλάνων! Ο ίδιος ο Ζέρβας ακόμη και όταν ενημερώνεται για τον πραγματικό στόχο, δεν λέει κουβέντα στους 60 αντάρτες του, με τον φόβο πως θα τον παρατήσουν σύξυλο και θα λιποτακτήσουν! Τέτοια... αμοιβαία εμπιστοσύνη.

Στις 14 Νοεμβρίου, συναντιούνται όλοι στη Βίνιανη – Ζέρβας, Βελουχιώτης, Γούντχαουζ και ο αυτόπτης μάρτυρας, ο συγκλονιστικός Περικλής (Γιώργης Χουλιάρας) καταγράφει τον διάλογο χωρίς κανείς να τον διαψεύδει αργότερα και μεταπολεμικά – ο Ζέρβας ουσιαστικά εκλιπαρεί τον Βελουχιώτη επειδή «οι δικές μου δυνάμεις δεν επαρκούν για την επιχείρηση» και ο δεύτερος τον διακόπτει και δηλώνει την πλήρη και ανεπιφύλακτη στήριξή του στο όλο εγχείρημα. Και ας έχουν χαθεί, με υπαιτιότητα των Άγγλων, κοντά πέντε, υπερπολύτιμες εβδομάδες.

Ακολουθεί μια μικρή περιοδεία στα χωριά, όπου δύσκολα κρύβεται η αμοιβαία καχυποψία την οποία δεν διστάζει να ανατροφοδοτεί ο Γούντχαουζ στις ομιλίες του στις πλατείες, ισχυριζόμενος ξεδιάντροπα ότι οι Έλληνες θα απελευθερωθούν μόνο με τη βοήθεια των Άγγλων, κάτι που δεν θα αφήνει ασχολίαστο ο Βελουχιώτης κονιορτοποιώντας στις δικές του ομιλίες, τα φαιδρά, πολιτικά επιχειρήματα του άγγλου πράκτορα. Στις 20 Νοεμβρίου, στο Μαυρολιθάρι, ο Μάγιερς κατεβαίνει από τη σπηλιά της Γκιώνας, συναντιέται με τον Βελουχιώτη και προσδιορίζει το πεδίο δράσης ανάμεσα στις τρεις διαφορετικές γέφυρες, που είχαν προεπιλεγεί ως στό-

χοι, Ασωπού, Παπαδιάς και Γοργοποτάμου-είναι η τελευταία.

Όσα ακολουθούν έχουν καταγραφεί, ειπωθεί και συμπεριληφθεί στα βιβλία της Αντίστασης και αποτελούν ακόμη και σήμερα καρφή στα μάτια των αστών, που τις μέρες εκείνες, είτε είχαν κοιμηθεί, όπως ο Σοφούλης, είτε συνεργάζονταν αρμονικά με τους Γερμανούς, όπως οι υπουργοί των δωσιλογικών κυβερνήσεων, είτε την είχαν κοπανήσει μαζί με τον Γκλύξμπουργκ και τον χρυσό της Ελλάδας, για το Κάιρο και την Αλεξάνδρεια, «γεμίζοντας τα καμπάρé και τα πορνεία» (Σεφέρης, Μέρες). Πού μυαλό και ταξική συνείδηση για... αντίσταση!;

Ο Γοργοπόταμος πετυχαίνει επειδή ο Βελουχιώτης εκπονεί ένα σχέδιο επίθεσης και υποστήριξης των βρετανών σαμποτέρ από τους 150 αντάρτες του ΕΛΑΣ και τους 50 αντάρτες του ΕΔΕΣ, που καλούνται, αμούστακα παιδιά, οι περισσότεροι και χωρίς προηγούμενη εκπαίδευση για τέτοιες αποστολές κομάντο, να δράσουν νύχτα, με χιονόνερο, με δυο συμπαγή και πάνοπλα φυλάκια στις δύο άκρες της γέφυρας και τον υπαρκτό φόβο ότι ανά πάσα στιγμή θα εμφανιστούν ιταλικές μονάδες και ενισχύσεις, με τρένο από τη Λαμία-κάτι που έγινε. Και την πλάστιγγα υπέρ των επιτιθέμενων παρτιζάνων, γέρνει η εφεδρεία των ΕΛΑΣιτών ανταρτών, με επικεφαλής τον ανεπανάληπτο Νικηφόρο (Δημήτρης Δημητρίου) που μπαίνει στη μάχη, την ώρα που οι ΕΔΕΣίτες αντάρτες καθυστερούν καιπισωπατούν στην προσβολή και την εξουδετέρωση των Ιταλών στο βόρειο φυλάκιο. Το γενικό πρόσταγμα της επιχείρησης ανήκει στον Βελουχιώτη, όχι στον Ζέρβα, ούτε στον Γούντχαουζ, πολύ περισσότερο στον κάθε... Μαρίνο. Και η επιτυχία, με μπόλικη, μεταπολεμική δυσκοιλιότητα, πιστώνεται στον Άρη. Και μόνο σε αυτόν.

Μετά τον εκκωφαντικό κρότο της ανατίναξης, οι Βρετανοί θα διαγράψουν προκλητικά από τις ανακοινώσεις του ραδιοφώνου τη συμμετοχή του ΕΛΑΣ στο μοναδικό, πανευρωπαϊκά, ανταρτικό εγχείρημα σαμποτάζ τέτοιας έκτασης, το οποίο συγκρίνεται μόνο με την ανατίναξη των γερμανικών δεξαμενών βαρέος ύδατος στη Νορβηγία, προκειμένου ο Χίτλερ να μην αποκτήσει πυρηνική βόμβα.

Αγγλικά φέηκνιούζ της Κατοχής! Και οι αστοί θα αρχίσουν την

πλαστογραφία ότι τάχα και δήθεν το σαμποτάζ δεν είχε προσφέρει κάτι σημαντικό στη συμμαχική νίκη στην έρημο και το Ελ Αλαμείν. Ο έντιμος Ουέιβελ τούς έχει αποστομώσει από τότε : Ακριβώς τη στιγμή που το ναζιστικό Άφρικα Κορπς υποχωρούσε και επιδίωκε την ανασύνταξη των δυνάμεών του, στερήθηκε τα πολύτιμα εφόδια που έφταναν διά θαλάσσης και αέρος, από τον Πειραιά και τα ελληνικά αεροδρόμια, μέσω του σιδηροδρόμου. Ο Γοργοπόταμος συνέβαλε καθοριστικά στη συμμαχική νίκη, επειδή απογύμνωσε τα στρατεύματα του Ρόμελ από τρόφιμα και πυρομαχικά, την πλέον κρίσιμη στιγμή, τη στιγμή της ανασύνταξης.

Τους πλαστογράφους της ιστορίας της Αντίστασης, δεν τους ξεπλένουν ούτε δέκα.. Γοργοπόταμοι!

Αλλά, όπως έλεγε και ο Γκάντι, ευτυχώς, η αλήθεια στο τέλος νικά. Πάντα.

Νίκησε, ακόμη και όταν το μεταπολεμικό, εμφυλιακό, αστικό, μικροελλαδικό (παρα)κράτος δίκαιζε και καταδίκαιζε τον Δημητρίου για... φθορά δημόσιας ιδιοκτησίας(!) επειδή η γέφυρα είχε καταρρεύσει, και τον έστελνε πρώτα να σαπίσει στις φυλακές και έπειτα να πουλά με ένα κασελάκι, τσιγάρα στην Ομόνοια για να ψευτοζήσει! Αυτή ήταν η... ανταμοιβή του ανθρώπου που ουσιαστικά εκπλήρωσε στο πεδίο της νυχτερινής επιδρομής, το σχέδιο του Άρη για την επιτυχία του σαμποτάζ, που έφτασε να διδάσκεται στις δυτικές Σχολές Πολέμου ως υπόδειγμα ανορθόδοξου πολέμου, αμέσως μετά τη λήξη του πολέμου, αλλά όχι στην Ευελπίδων – μόλις το 1977, θα κληθεί για πρώτη φορά, ο Δημητρίου να παρουσιάσει την επιχείρηση Γοργοπόταμος στους υποψήφιους Έλληνες αξιωματικούς.

Για τον Άρη, είχε προηγηθεί και σημαδευτεί η πορεία στο απονενοημένο διάβημα της Μεσούντας.

Στα γουνανάδικα, το μεταπολεμικό, εμφυλιακό, μικροελλαδικό (παρα)κράτος έγδαρε τους ΕΛΑΣίτες και οι σημερινοί απολογητές και πλαστογράφοι του, συνεχίζουν να γδέρνουν την ιστορική αλήθεια.

Αλλά, στο τέλος, η αλήθεια νικά. Για αυτήν να γράψουμε και να μιλήσουμε.

Για... Μαρίνους να μιλούμε τώρα!;